

גליון

מעדני אשר

יז"ל ע"י מכון מעדני אשר

פרשת לך לך תש"פ

גליון תשע"ה (שנה י"ז)

האם יש איסור לנסוע לחו"ל לנופש או לטיול?

האם יש איסור לנסוע לחו"ל לנופש או לטיול?

בפרשת י"ב ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ.

יש לחקור האם יש איסור לנסוע לחו"ל לנופש או לטיול.

איתא בגמ' ב"ק ס' ע"ב ב' ת"ר רעב בעיר פזר רגליך, שנאמר ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ כנען.

הנה קימ"ל אור"ח סימן תקל"א ס"ד, מקורו בגמ' מו"ק י"ד ע"ב א' ואלו מגלחין במועד הבא ממדינת הים, והוא שלא יצא מארץ ישראל לחו"ל לטיול.

הנה הרמב"ן בפרשתן פרק י"ב פסוק י' כתב יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, מפני הרעב, עון אשר חטא, כי האלהים ברעב יפדנו ממות, ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה.

ובמשנה ברורה אות י"ד כשיצא מארץ ישראל לחו"ל במועד אינו מותר לו לגלח אלא ביצא להרויח או לראות פני חבירו שהוא חשוב דבר מצוה שמותר לצאת מא"י בשביל זה, משא"כ לטיול בעלמא דאסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לא התירו לו לגלח במועד.

הנה אברבנאל בפרשתן הקשה עליו: וז"ל וכבר תפשו על הדעת הזה הר"ן בפירושו על התורה פרשת לך לך עמוד קס"ג כי הנה יציאתו מארץ כנען לארץ מצרים מפני הרעב חז"ל אבות פרק ה' מנהו מכלל הנסיונות ובידוע שה' צדיק יבחן ומי שעמוד בניסיונו אין ראוי שיקרא חוטא וחליל שינסה השם את אברהם להכשילו, עיין ברש"י אבות פרק ה' משנה ג' מה שהארץ בזה.

הנה בשו"ת שבט הלוי חלק ה' סימן קע"ג נשאל האם מותר לצאת לחוץ לארץ לצורך טיול, ומסיק ע"פ סברא לא נקרא צורך, ומכ"מ אם הולכים לזמן מועט מאד לראות פלאי הטבע של יוצר בראשית ב"ה יש מקום לצדד להקל, כמובן צריך להפך הכל לדרך מצוה, ועיין בבלי וירושלמי ריש פ"ג דמו"ק.

ובשם משמואל בפרשתן הקשה על הרמב"ן: דמדברי המדרש משמע להיפוך שלא ירידת אע"ה היתה סיבה לגלות, אדרבה גלות מצרים היתה סיבה לירידת אברהם אע"ה למצרים שאמר לו הקדוש ברוך הוא צא וכבוש הדרך לפני בניך, אך בזוה"ק פ"א ב' אמר רבי יהודה ת"ח כיון דנחת אברהם למצרים אשתעבידו בנוי במצרים ארבע מאה שנין דהא כתיב וירד אברם מצרימה ולא כתיב רד מצרים ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה, והוא ממש כדברי הרמב"ן בסופו שלא כדברי המדרש.

וכן בשו"ת תשובות והנהגות כרך ה' סימן שצ"ג כתב נשאלתי בדבר התופעה של טיולים ונופש בחו"ל שנפתטה מאד בזמן האחרון בארץ ישראל, והפוסקים סתמו ולא ביארו פירטי דין זה.

ומתיר: בודאי אידי ואידי דברי אלקים חיים, דיש לומר דתחילת הליכתו למצרים מפני הרעב הוא חטא, אבל אחר שהסכימה דעתו לרדת למצרים ובשביל זה נגזר שהגלות תהיה במצרים דווקא, שוב אמר לו צא וכבוש הדרך לפני בניך במצרים, ולפי"ז י"ל שגם ראשית דברי הרמב"ן קיימים, שמאחר שנאמר לו צא וכבוש הדרך לפני בניך שוב לא היה לו להתירא פן יהרגוהו.

הנה הרמב"ם פ"ה ממלכים ה"ט כתב וז"ל אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן העכו"ם, ויחזור לארץ, וכן יוצא הוא לסחורה, אבל לשכון בחוצה לארץ אסור אלא אם כן חזק שם הרעב, הרי שמתיר לצאת מארץ ישראל רק לצורך מצוה של לימוד תורה או כדי לשאת אשה או למסחר, וגם במקום ההיתר היינו דוקא אם דעתו לחזור לארץ ישראל, ומיהו במגן אברהם אור"ח סימן תקל"א ס"ק ז' מצינו שמרחיב את היתר היציאה, שאסור רק יציאה לשם טיול והתיר יציאה להרויח או לראות פני חבירו, דמיקרי מצוה, וכן פסק שם במשנה ברורה ס"ק י"ד ומעתה יש לומר כיון שאפילו יש לו פרנסה בארץ ישראל מותר לו לצאת לחוץ לארץ להרויח יותר, הוא הדין דיש להתיר לנסוע מארץ ישראל לחו"ל לנופש והבראה אם ירגיש שם טוב יותר, אף שמשפיק להבראתו בארץ, שכן לא נחמיר גופו מבמונו.

והנה הרמב"ם פרק ה' מהלכות מלכים הלכה ט' כתב ואף על פי שמותר לצאת לחוץ לארץ מפני הרעב, אינה מדת חסידות, שהרי מחלון וכליון שני גדולי הדור היו, ומפני צרה גדולה יצאו ונתחייבו כליה למקום.

ונראה שיש לחלק דעת שלושים יום נקרא עראי, כמו שמצינו במזוזה, וכאילו מושבו עוד בארץ ישראל, ולכן מותרת יציאה לחוץ לארץ אף לראות פני חבירו, או לנופש, ורק טיול בעלמא שאינו אלא תאוה אסור, שבזה הוי כממאס ארץ חמדה, וליותר משלושים יום, דוקא לצורך מצוות חשובות כמו תלמוד תורה ולשאת אשה מותר, ולענין סחורה, לא הגבילו עד שלושים יום, שאי אפשר לקבוע, וכן התירו בסחורה סופו משום תחילתו, שאם ננעל דלת, שהנכנס לארץ ישראל שוב אינו יוצא למסחר, לא יבואו לארץ ישראל, ועיקר האיסור לצאת הוא כשקבוע, אבל כשהוא עראי בארץ לא חמור לצאת שלא נשתרש כאן, ולפי דברינו אם נוסע לנופש והבראה לחוץ לארץ, ומרגיש עצמו שם טוב יותר, מכל מקום אין להתירו יותר משלושים יום, אלא אם מוטב לו דוקא שמה להבראה, אבל לטייל ולשוט כדי לראות העולם בלבד, לכאורה אין להתיר בשום אופן, שמבזה בזה ארץ חמדה, כשמחפש תענוגות יתר, ונוסע לשם כך לחוץ לארץ, ומיהו יש לימוד זכות שנהגו להקל בטיולים לחו"ל, שכן **אם נאסור יחסו לבוא והתירו סופן מחשש תחילתן, דיש שאין מוכנים לבוא כשהיו בזה קשורים לגמרי, ומ"מ ירא שמים יזהר לא לטייל.**

ובספר תורה תמימה ריש פרשת לך לך אות י"ג **הקשה על הרמב"ם:** שהרי אברהם אבינו יצא מארץ ישראל לחוץ לארץ מפני הרעב, ומבואר שהדבר מותר לכולי עלמא.

איכא כמה תרוצים:

- א. אברהם אבינו היה רעב כל כך עד שהיה חשש לפקוח נפש, ופקוח נפש הרי דוחה את כל התורה כולה, כך תירץ בשו"ת יחווה דעת חלק ד' סימן מ"ט.
- ב. קודם שנכנסו לארץ ישראל לא היתה מצוה זו, דחלות מצוה זו באה רק אחר שנכנסו לארץ, כך תירץ בשו"ת יחווה דעת חלק ד' סימן מ"ט.

גליון זה נודב לעילוי נשמת הרב אליהו בן אבא הלוי ז"ל קופנהגן דנמרק נלב"ע ט"ו חשון תש"ע ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י המשפחה מאוסטרליה

ברכת מזל טוב למורי ורבי עטרת תפארת ראשינו **הוד כ"ק מרן הגה"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א** לרגל שמחת נשואי נכדו המופלג בתויר"ש ידידנו הבה"ח יעקב מאיר משולם שליט"א בן לבנו חביבו ידידנו הגאון הצדיק רבי יחזקאל שרגא ברוך שליט"א רב הצעיר דקריית צאנז, ומח"ס הנפלא מצות השם עב"ג בת ידידנו הגאון יחזקאל שרגא דוד הלפרין שליט"א דומ"צ דק"ק צאנז ברמות וברכת מזל טוב לסבא ידידנו הגאון הצדיק רבי יצחק הלפרין שליט"א גאב"ד ראדומיזשלא ולסבא ידידנו כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א יהא רעוא שמשמחת צדיקים זה ישפע שפע שמחה לכל כלל ישראל

גליון זה נודב ע"י מו"ח הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א יד ימינו של אדמו"ר בית צאנז ור"מ בית המדרש המרכזי קריית צאנז נתניה לעילוי נשמת אביו שעמד לימין צדיק כ"ק מרן הדברי יציב זצ"ל בכל מפעלותיו בונה ומקים קריית צאנז נתניה - ירושלים הרב החסיד שמואל רפאל רייך ז"ל נלב"ע ט"ו חשון ת.נ.צ.ב.ה.

מדוע רק לאברהם אבינו היה פטור ממצות כיבוד אב ואם ולא לאחר?
בפרשתו י"ב א' לך לך מארצך.

איתא במדרש רבה בפרשתן פרשה ל"ט ס"ד ז' שהיה אברהם אבינו מפחד ואומר אצא ויהיו מחללין בי שם שמים ואומרים הניח אביו והלך לו לעת זקנתו, אמר ליה הקדוש ברוך הוא לך **אני פוטרך מכיבוד אב ואם ואין אני פוטר לאחר מכיבוד אב ואם**, ולא עוד אלא שאני מקדים מיתתו לציציתך, בתחלה וימת תרח בחרן ואח"כ ויאמר ה' אל אברהם.

יש להקשות: וכי משא פנים יש בדבר, מדוע רק אברהם היה פטור מצוות כיבוד אב ואם כן מקשה החתם סופר בפרשתו, וכן החיד"א בספרו דבש לפי מערכה א' אות ל"ט בשם מהר"י סגל בשם ספר בגדי אהרן, וכן בדברי יהונתן להגאון רבי יהונתן אייבשיץ, וכן בבנין דוד.

איכא כמה תרוצים:

א. הטעם דיש חיוב לכבד את אביו ואמו, ע"פ מה דאיתא בגמ' קדושין ל' ע"מ ב' דשלשה שותפין באדם לכן יש לך חיוב לכבדם, ולכן אמרינן בגמ' שם דהשוה כבודם לכבוד המקום כיון דהם שותפין באדם, ולפי זה לכאורה לאברהם גם היה מחויב לכבד את אביו בשביל חלקו, אלא דאיתא בגמ' ב"מ כ"ב ע"מ א' כל מי שמציל דבר מן הנהר או מן האריות הרי אלו שלו לפי שנתיאשו הבעלים וקונה מן ההפקר, ולפי זה גם כאן שאביו ואמו הפקירו לשריפה שתרח מסרו לנמרוד, והקב"ה הציילו וקנאו לגמרי, ואין לאביו ואמו חלק בו, ולכן הוא פטור, ואין לאחר פטור, לפי שאחר מחויב לכבד את אביו ואמו משום חלקם, כן מביא החיד"א בספרו דבש לפי מערכה א' אות ל"ט בשם מהר"י סגל בשם ספר בגדי אהרן, וכן בחתם סופר החדש ממכון דעת סופר, וכן בבנין דוד בפרשתו.

והחיד"א מיישב על פי זה דבר נפלא: מה שמצינו בגמ' סנהדרין מ"ח ע"מ א' דחזקיה המלך ע"ה גרר עצמות אביו על מטה של חבלים, והודו לו חכמים, וזאת משום שאחז אביו ויתר על חלקו כשמסרו למולך.

ב. כל ענין כיבוד אב ואם לפי שהם ילדוהו וגדלוהו והביאו לשלימות, אבל אברהם אבינו ששלימותו היה בעצמו והוא הכיר את בוראו בלי הערה, וא"כ לא שייך מצות כיבוד שאף העכו"ם שמכבד את אביו הוא לאשר לומדו ענין שליתותו כפי אמונתו, אבל אברהם אבינו מאז שהחל להכיר את בוראו לא היה לו אב שאביו היה גוי והוא היה קטן שנולד ואין לו יחס, וזה מה שאמר חז"ל אין קורין אבות אלא לשלושה שהם היו הראשונים באמונה, ואם כן לא שייך בו מצות כיבוד, כך תירץ השואל ומשיב בספרו דברי שאול מהדורא קמא ע"מ י"ב ע"מ ב'.

ג. טעם מצות כיבוד אב ואם לפי שהביאו לעולם הזה, וזולתם לא היה ולא נברא כדאמרינן בגמ' ב"מ ל"ג ע"מ א' אבדת אביו ואבדת רבו, של רבו קודמת, שאביו הביאו לעולם הזה, ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא, ואיתא במדרש רבה פרק י"א ראוי היה אברהם לברוא קודם אדם הראשון ולהיות יציר כפיו של הקב"ה, ולכן נברא באמצע הדורות כדי שיסבול דורות שלפניו ושלאחוריו, הרי דליצירת אברהם לא היה נצרך אב ואם כי היה ראוי להיות נוצר מיציר כפיו של הקב"ה ולא נוצר מהם כי אם לצורכם להיות סובל את הוריו ונושא את נושאי וזולי הטעם של חיוב כיבוד אב ואם כשאר יליד אשה שאביו ואמו הביאו לעולם הזה לכן רק אותו פטר הקב"ה מכיבוד אב ואם ולא אחר, כך תירץ בדברי יהונתן להגאון רבי יהונתן אייבשיץ.

ד. אם אביו בחוץ לארץ אין מצות עליית הבן בארץ ישראל דוחה מצות כיבוד אביו, ודוקא לך אני פוטר משום דתרח אינו עושה מעשה עמך, אבל לאחר אין מצות עליית א"י דוחה מצות כיבוד, והוא אמינא דהואיל דעליית ארץ ישראל מצוה רבה היא, כמ"ש בגמ' כתובות ק"י ב' כל הדר בח"ל כמו שאין לו אלוה, ועוד שאחז"ל יבמות ו' ע"מ א' יכול אמר לו אביו הטמא או שאמר לו אל תחזיר יכול ישמעו לו, ת"ל איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו כולכם חייבים בכבודי, וה"נ כיון שכולם מצווים על עליית א"י, לכן אמר ואין אני פוטר לאחר, וקצת ראייה שהרי נענש יעקב אבינו ע"ה כ"ב שנה שביטל כיבוד אב ואם מגילה י"ז א' ולא נענש על ישיבת ח"ל שלא עלה לא"י, אלא כיון ששניהם עבר בפעם אחד ונענש על החמורה דהיינו מצות כיבוד, לא נענש על מניעת עליית א"י, כיון שכבר נידון בחמורה, כך כתב בפנים יפות בפרשתו.

מעדני אשר: גוף דברי המדרש צ"ע, הרי אברהם לא היה חייב כלל לקיים את התורה, א"כ מה הכוונה שהוא פטור מצוות כיבוד אב ואם, הרי פטור מכל המצוות, ולשיטתו שכן נח מחויב במצות כיבוד אב ואם אתי שפיר, אבל לפי השיטות שכן נח פטור מצוות כיבוד אב ואם מה כוונת המדרש, בעל כרחך כוונת המדרש שאפילו כל המצוות אתה רוצה להחמיר ולקיים יש ענין, אבל כאן לא שייך כלל מצוות כיבוד אב ואם, וקשה מדוע שונה אברהם מכל אדם, ויתורץ בתרוצים.

איך יכול להיות שהנסיון של ללכת לארץ אחרת קשה יותר מלשחוט בן יחיד?
איתא במדרש בפרשתן פרשה ל"ט אמר רבי לוי שתי פעמים כתיב לך לך ואין אנו יודעים אי זו חביבה אם השנייה אם הראשונה, ממה דכתיב אל ארץ המוריה הוי השנייה חביבה מן הראשונה.

יש להקשות: איזה הוא אמינא יש שהנסיון של לך לך מארצך יותר חביב מהנסיון של העקידה שאבא הולך לשחוט את בנו, כך מקשה בכתב סופר על התורה, וכן בישמח משה פרשת וירא, וכן הקשה בקרן לדוד, וכן בבנין דוד, וכן בעצי חיים בפרשתו, וכן בתפארת יחזקאל לזקיני הגה"צ רבי יחזקאל טוסיג זצ"ל.

איכא כמה תרוצים:

א. יש צדיק עובד ה' במסירות נפש אבל כל מעשיו הוא בהסתר ויש צדיק דעבודתו בגלוי לפני עין כל, והנה לפי השקפה הראשונה העושה בסתר משובח יותר, מהעושה בגלוי עיין בישמח משה פרשת נח אמנם העובד בגלוי משובח יותר כי בניו ובני אדם ילמדו ממנו לעבוד גם כן את השי"ת, כאשר כבר פירש הגה"ק שר שלום מבעלזא ז"ל הפסוק דברים כ"ט כ"ח "הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת" הכוונה דהעובד את השי"ת בהסתר השי"ת יודע, אבל העולם אינם יודעים ללמוד ממנו דרכי השי"ת, וזהו הנסתרות אם עובד ה' בנסתר עבודתו הוא לה' אלוקינו, אבל והנגלות אם עובד ה' בנגלה יש מעלה לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת, ללמוד מהצדיק שגם אנחנו נעבוד את השי"ת ודפח"ח והנה הנסיון הראשון שאמר הקב"ה לאברהם שילך מארצו ומבית אביו, לעיני כל לא היה נראה לנסיון גדול דהא השי"ת הבטיחו עם ברכל כל טוב א"כ כדאי הוא לעזוב ארצו, אבל באמת מחשבתו של אברהם אבינו היה לטובה ולא הלך למען יקבל את הברכות רק הלך לקיים מצות ה' כאשר כתב באור החיים לפרש בזה הפסוק וילך אברהם כאשר דיבר אליו ה', א"כ היא העבודה בסתר ולא בגלוי, לא כן הנסיון השני לך לך אל ארץ המוריה היה העבודה במסירות נפש בגלוי לעיני כל שהלך לשחוט את בנו יחידו ועל ידי זה ילמדו גם העולם גם העולם לעשות כן, כמו שאמר חז"ל תענית ט"ז הובא ברש"י דמשום הכי נקרא מוריה שמשם יצא הוראה לישראל, היינו שיצאה הוראה לעולם ללמוד מאברהם אבינו למסור נפשו ונפשות בניו אפילו בן יחידו למען רצון השי"ת, ולפי זה מובן המדרש שני פעמים כתיב לך לך ואין אנו יודעים איזו חביבה אם השנייה או הראשונה היינו אם הראשונה חביבה דהויא העבודה בסתר או השניה חביבה שהיה עבודה בגלוי, ומסיק מן מה דכתיב אל ארץ המוריה, השניה חביבה מראשונה, היינו מדכתיב המוריה דיצאה על ידי אברהם הוראה לעולם לעשות כמעשהו הויא שניה חביבה מהראשונה, דבעושה בנגלה יש מעלה לנו ולבנינו עד עולם ללמוד גם כן לעשות את כל דברי התורה הזאת, כך תירץ בבנין דוד בפרשתו.

ב. לכאורה הראשון גדול שהרי אז עדיין לא ראה בטובת ה' עליו, וכי מקיים הוא הבטחתו כי לא איש אל ויזב, משא"כ בנסיון האחרון שכבר ראה חמלת ה' עליו וכבר נוכח לדעת כי הקב"ה אומר ועושה גוזר ומקיים הבטחתו, ומצד שני נראה הנסיון השני גדול שהרי הלך להקריב לקרבן את בנו יחידו אשר אהבו, לזה אמר מן מה דכתיב אל ארץ המוריה ולא הוסיף שום הבטחה לטובה על זה הויא שניה חביבה מן הראשונה שהרי בנסיון הראשון נאמר לו להנאתך ולטובתך וכמו שאמר לו בפירוש ואעשך לגוי גדול, כך תירץ בכתב סופר בפרשתו.

מערכת

"קול המעדנים"

ניתן לשמוע שיעורי המעדני אשר בהלכה ואגדה

שנאמרו בקהלות הקודש בארץ ובחו"ל

במספר 079-5702714

וכן קול הלשון ישיר 073-2951280

אפשר לשמוע את הדרשה שנאמר השבוע

**במעמד סיום מסכת ברכות בשילוב שמחת השבע ברכות האחרון
לנכד כ"ק מרן האדמו"ר מדארג שליט"א בביהמ"ד הגדול דארג בבני ברק
קול דארג: 02-3743090**

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן

משיב כהלכה שינון וידיעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משו"ע ומשנה ברורה

א] שאלה - הכנת נס קפה. בבית משפ' חיימוביץ התעורר ויכוח איך מותר להכין קפה נמס מאבקת נס קפה בשבת. חיים אמר שבמסגרת הקמפ' של הישיבה בין הזמנים הם היו בסיוור במפעל שמייצר את אבקת הנס קפה בצפון הארץ ומנהל הייצור הסביר להם שפולי הקפה עוברים תהליך של קליה, בישול ואח"כ ייבש בתנור בחום רב שמטרתו לאדות את הנוזלים ולתת לאבקת הנס קפה טעם של דבר קלוי. לפיכך שאל חיים איך מכניסים את האבקה לכלי שני שהיד סולדת בו (ובדרך כלל היד נכונות בו) הרי יש איסור של בישול אחרי אפיה. אהרון טען לעומתו שכיון שהאבקה כבר בושלה בתהליך הייצור אין לחשוש שוב לבישול אחר אפיה. מה הדין?

ב] שאלה - דין כלי שלישי. בבית משפ' ישראלי שכחו להכין תמצית תה בשבת, הבן אברהם הציע להכין תה בכלי שלישי, כלומר להעביר מים מהמיחם לכוס (כלי שני) מכוס זו לכוס אחרת (כלי שלישי) ולהכניס לתוכה שקית תה. אסתר אחותו של אברהם טענה שאם המים בכלי השלישי חמים מאד (יד נכונות בו) אסור להכניס בו שקית תה מחשש בישול. מה הדין?

ג] שאלה - פתיחת פקק של בקבוק ודיני טלטול בשבת. חיים צבי נוהג שלא לפתוח בשבת פקק של בקבוק המהודק לבקבוק עם טבעת שניתקת או נקרת עם פתיחת הבקבוק (בין אם הפקק ממתכת ובין אם הוא מפלסטיק). האם מותר לחיים צבי לבקש ממי שנוהג לפתוח בקבוקים אלו בשבת, שיפתחם עבורו?

ד] שאלה - טלטול מוקצה. לאחר סעודת ליל שבת בבית משפ' גרין נשארו על השולחן קליפות של אגוזי מלך שאינן ראויות למאכל אך גם אינן גרף של רעי. הגב' גרין לקחה סכין מטבח ארוך ורצתה לגרור אתו את כל הקליפות לקצה השולחן ומשם לסלקם ולערוך את השולחן כדי שיוכלו להגיש עליו עוגות ושתייה, בת שבע בתה אמרה לה שאסור לה לעשות זאת מאחר והסכין היא כעין יד ארוכה וזה כאילו היא מטלטלת את המוקצה ביד, לעומתה טענה תמר בתה שמותר מדין טלטול מן הצד. מה הדין?

ה] שאלה - הלכות בורר. בשבת ראתה הגב' כהן שלתוך אחד הסלטים נפל חרק. הגב' כהן רוצה להוציא בשבת בבוקר את החרק עם מעט מהסלט, כדי להגיש את הסלט בסעודה שלישית. האם מותר לה לעשות זאת?

המדור על הפרשה

- ו] חידה.** איזה קניין (בדרכי הקנינים) אנו לומדים בפרשתנו שיש בן נח.
ז] חידה. וינגע ה' את פרעה, מהיכן אנו יודעים שלא נענש רק מצד הגילוי עריות שרצה לעשות אלא גם מצד הגזל שעבר בכך שלקח את שרה.
ח] חידה. הלכה כשמואל בידי וכר באיסורי היכן זה מרומז בפרשה?
ט] חידה. יש לעיין האם מילת אברהם אבינו הייתה מילה בזמנה או שנחשבת כמילה שלא בזמנה, ומהיכן יש לפשוט נידון זה.
י] יש לעיין. האם ראוי לאדם לחשוב כל יום על מצות מילה, או שאי"צ לחשוב בה.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ייתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. **שימו לב חשוב מאוד:** קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.si000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 053-3154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח תשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעזה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח כסלו

עקב השמחה שמות הזוכים יפורסמו שבוע הבא אי"ה

האם יש אופנים שמותר לסרב לברך

כשמכבדים אותו לברך על הכוס ברכת המזון?

בפרשתו י"ב ג' ואברכה מברכין ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחת האדמה.

איתא בגמ' ברכות נ"ה עמוד א' אמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם ואחד מהם מי שנותנין לו כוס של ברכה לברך ואינו מברך, דכתב בפרשתו ואברכה מברכין.

רש"י והמברך ברכת המזון מברך לבעל הבית.

ובאילה רבה סימן ר"א הקשה על גמ' הנ"ל מנלן ילפינן מהאי פסוק דמי שאינו מברך דמקצרין ימיו דלמא דווקא במקללך כתיב אאור אבל באינו מברך אינו מקבל לא ברכה וגם לא קללה.

ומתריך: דא"כ שהפסוק בא לומר שמי שמברך יקבל ברכה זה אינו צריך פסוק דנלמד ממקללך אאור ומדה טובה מרובה וכו' סוטה י"א ע"א אלא על כרחך בא ללמדנו שמי שאינו מברך מקבל גם קללה ואסור לסרב.

יש להקשות: מהא דאיתא בגמ' פסחים ק"ט ע"מ ב' דרש רב עוריא, זימנין אמר ליה משמיה דרב, וזימנין אמר ליה משמיה דרב אסי מאי דכתיב בראשית כ"א ויגדל הילד ויגמל, עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק לאחר שאוכלין ושותין נותנין לו לאברהם אבינו כוס של ברכה לברך, ואומר להן איני מברך, שיצא ממני ישמעאל, אומר לו ליצחק טול וברך, אומר להן איני מברך, שיצא ממני עשו אומר לו ליעקב טול וברך אומר להם איני מברך, שנשאתי שתי אחיות בחייהן, שעתידה תורה לאוסרן עלי, אומר לו למשה טול וברך, אומר להם, איני מברך, שלא זכיתי ליכנס לארץ ישראל לא בחיי ולא במותי, אומר לו ליהושע, טול וברך אומר להן, איני מברך, שלא זכיתי לבן, אומר לו לדוד טול וברך אומר להן אני אברך, ולי נאה לברך, איך היו מותר לכל הצדיקים לסרב מלברך ברכת המזון הרי זה איסור, כך מקשה בהגהות יעב"ץ ברכות מ"ו.

איכא כמה תרוצים:

א. לא אמרינן שמקצר ימים אלא כשנותנים לו לברך כדן, אבל כשנותנים לו בטעות שסובר שהדין כן וטעה דהויא ליה גזל ובעי לשלומי ליה עשרה זהובים ליכא האי הלכה ומותר לסרב ושם נתנו לכל אחד בטעות דבמקום שיש שם גדול ממנו לא אמרו, דהויא ליה שלא כדן לכן לא היה להם חשש לסרב, דבחינם ודאי לא יסרבו לקבלו, ואם מפני הטעמים שאמרו שם בלבד, א"כ לא שבקת חיי לכל בריה כי אדם אין צדיק, כך תירץ בהגהות יעב"ץ ברכות מ"ו.

ב. לעתיד לבא אין לחוש לקיצור ימים, לא היו יכולים לסרב, כך תירץ בהגהות יעב"ץ **וכן באמרי אמת** ליקוטים כתב הקשה הרה"ג מאוסטרובצה ז"ל הלא איתא בגמ' ג' דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו לברך וכו'. והשיב דוקא בעולם הזה שייך זה, לקצר שנותיו של אדם, אבל בעוה"ב הלא חיים לעולם.

ג. ע"פ מה שכתבו האחרונים כף החיים אור"ח סימן ר"א, וכן בן איש חי שנה ראשונה פרשת שלח אות כ"ד, וכן המשנה ברורה בשער הציון סימן ר"א ס"ק י"ד דהאידינא שנהגו בכל תפוצות ישראל דגם כשמברכים ברכת המזון על הכוס כל אחד מברך לעצמו ואינו יוצא ידי חובתו בברכה שמברכים על הכוס כדנפסק בש"ע אור"ח סימן קפ"ו ס"ק ג' אין חשש דמי שנותנין לו כוס של ברכה לברך ואינו מברך מקצרין ימיו, דמאחר דכל אחד מברך בעצמו מימלא יברך גם כן לבעל הבית ויתקיים בו ואברכה מברכין, אם כן יש לומר דגם בהסעודה לצדיקים לעתיד לבא יהיה כמו האידינא דכל אחד יברך לעצמו, ומימלא יאמר בעצמו הברכה לבעל הבית וליכא חשש הנ"ל, כך תירץ במש"ב בענין לידידי הרה"ג שלמה בלום ז"ל מערד.

גליון זה נודב

לעילוי נשמת זקני

הרב עזריאל בן הרב מנחם שוורץ ז"ל

נלב"ע ח' חשוון ת.נ.צ.ב.ה.

תגובות אפשר לשלוח

עד יום ב' בערב

להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א רח' תכלת מודכי 4/15 רמת בית שמש
לברורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560

מייל: m0533166560@gmail.com

פקס: 077-4448278

